

АКАДЕМИЯ ПО НАЦИОНАЛНА И ИНФОРМАЦИОННА
СИГУРНОСТ

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Милорад Руменов Йорданов

относно

дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“ професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ на д-р Мирослав Борута Краковски

на тема:

„ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МИГРАЦИЯТА ВЪРХУ ЕВРОПЕЙСКА ИДЕНТИЧНОСТ И СИГУРНОСТ“

Изготвянето на настоящото становище е възложено с решение на научното жури, определено със заповед на ректора на Академията на национална и информационна сигурност № 056/20.10.2025 г.

2025 г.

Пловдив

1. Актуалност на разглеждания проблем

В резултат на политическите промени в света и Европа, през последните години се появяват нови социални явления. Едно от най-важните и най-видими е явлението миграция на хиляди хора от страните от Африка и Близкия изток, както и от южната част на азиатския континент към Европа (особено Испания, Италия и Гърция - като страни с най-близко местоположение и лесен достъп по море, както и Германия и други страни от Северна Европа като най-богатите и предлагащи социална подкрепа за мигрантите), и от страните от Латинска Америка, Централна Америка и Мексико към Северна Америка, особено към Съединените американски щати. Нарушаването на социалната сигурност (за индивидите в психологическо измерение и за общностите в социологическо измерение) и нарушаването на икономическата сигурност в тези страни играят жизненоважна роля във възприятието на мигрантите от приемащите общности.

Според авторът миграцията е основен двигател на културния контакт – процесът, при който различни културни групи взаимодействат, влияейки взаимно върху вярванията, практиките, идентичностите и социалните си структури. Това взаимодействие може да доведе до различни резултати, включително разпространение на културни черти, създаване на хибридни култури или засилен културен конфликт, и оформя значително, както мигрантските, така и приемащите общества.

Дисертационната работа, разглежда фундаментални въпроси като връзката на човешкия индивид с общността, в която съществува, и с човечеството - „човешката общност“ - от която е част. Всяка от тези взаимоотношения изисква размисъл от страна на индивида и всяка е градивен елемент, който оформя човешкото съзнание.

2. Съответствие на количествените резултати от научната и преподавателската дейност на кандидата с минималните национални изисквания за получаване на научната степен „доктор на науките”

Представените в настоящата процедура материали отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. За придобиване на научната степен "доктор на науките" кандидатът трябва да защити дисертационен труд при условията и по реда на ЗРАСРБ. До защита на дисертационен труд се допускат лицата, които отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Разглежданите публикации са доказателство за научна активност на автора в сферата на науката, която е избрал за своето научно израстване. Количествената оценка покрива и дори надвишава минималните изисквани точки по групи показатели съгласно от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ по област 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност.

Доктор Мирослав Краковски е представил в конкурса за „доктор на науките“ научни публикации по темата за дисертационна работа, като общият брой точки за всички публикации е 416,07 точки, а общо точките за всички цитирания са 430.

3. Познаване на състоянието на проблема

Дисертационният труд „Въздействието на миграцията върху европейската идентичност и сигурност“ допринася значително за темата за индивидуалната и колективната идентичност, анализирана от социологическа гледна точка, която е доминираща, но също така и от антропологична, културно-философска, историческа и психологическа гледна точка.

Тази дисертация показва колко актуален е въпросът за идентичността днес и как това многоаспектно явление може да бъде анализирано по отношение на индивида и общността.

Работата показва отношението към идентичността като връзка между индивида или семейството и други хора. Представа макросоциална перспектива, която базирана на изследванията и резултатите от изследванията например на генетици и позволява да се направи заключението, че етническата, езиковата, националната и религиозната идентичност като реални факти и като социални ценности може да достигне неизмеримо по-далеч в човешката история, отколкото е общоприето.

Авторът посочва работата, като вид проблемна дисертация, посветена на въпрос, който е едновременно специфичен и рядко обсъждан в социологията досега. Доктор Краковски посочва, че е наясно с този проблем и предполага, че той изисква по-нататъшни целенасочени изследвания, използващи социологията и други социални науки, близки до социологията, като: културна антропология, етнология, социолингвистика, обща и културна лингвистика. Следователно е недостатъчно този въпрос да се разглежда научно само на социологическо ниво.

4. Общо мнение на конструирането на дисертационния труд

Дисертационният труд в общ обем от 275 страници се състои от въведение, пет глави, заключение и използвани източници. Използвани са много литературни източници, което е доказателство, че авторът познава отлично съвременното състояние на проблематиката разглеждана в дисертацията.

Обект и предмет на изследване са хора, които, повтаряйки едни и същи дейности в хода на историята, се обединяват в групи, отново и отново възпроизвеждат формите на тези връзки, а тези форми се „откъсват от тях“ и се превръщат в принудителни социални факти.

В Първият раздел „Хората и техните миграции“ са разгледани научните знания за произхода на човечеството, както и библейските знания за произхода на човечеството. Разгледани са миграциите в историята, разпръскването на хората и изчезването на първичната идентичност. Авторът посочва, че всеки от нас носи биохимичното свидетелство, потвърждаващо, че всички човешки

същества всъщност са членове на едно семейство, свързани помежду си чрез общото наследство на нашия геном.

Вторият раздел „История - все по-отчетлива идентичност и регионализация“ разглежда миграциите и техните алтернативни многообразия. Изследвани са произхода и развитието на гените, културата, езика, цивилизациите, религиите, нациите и държавите. Подчертава се, че религията е централният определящ елемент на една цивилизация. Посочено е също така, че установяването и регулирането на правния ред и актуализирането на закона представляват основна група държавни задачи в днешното променящо се общество.

Третият раздел представя идентичността и културна сигурност. Направен е анализ на понятията културна сигурност и сигурността като ценност, като са изведени заплахите за културната сигурност. Културната сигурност се разглежда като предназначена да запазва и укрепва идентичността на различните социални групи: етническа, национална и религиозна. Посочено е, че дефинирането на културната сигурност може да бъде проблематично, главно поради недостатъчно ясната дефиниция на разглеждания предмет, т.е. култура. Въпреки че е нова концепция, тя все още е подложена на много промени. Културната сигурност се идентифицира със сигурността на идентичността на държавата и индивидите.

Четвъртият раздел представя Европейската футурология - размиване на идентичността и насилствено единство. Авторът прави извод, че както традиционните религии са се променяли, срещайки нови условия, така и националните идентичности постоянно се преосмислят от следващите поколения, което показва, че националната идентичност ще бъде една от ключовите основи на съвременния световен ред. Посочено е, че докато свещените основи на една нация са налице, а светският материализъм и индивидуализъм не са отслабили фундаменталната вяра в общността на историята и съдбата, национализмът - като политическа идеология, обществена

култура и политическа религия е предопределен да се развива, а националната идентичност ще бъде една от ключовите основи на съвременния световен ред.

Петият раздел е озаглавен „Глобална футурология - съществуващият свят и началото на вторичната глобализация“. В раздела е посочено, че промените, породени от глобализацията, които засягат както отделни личности, така и социални групи, нации и държави, според автора са породили проблема за ново потвърждение на идентичността от страна на обществата. Глобализацията е породила заплахи като неконтролирания приток на масова култура, утвърждаването на култура на смъртта, криза на ценностите, масова миграция, разпадането на традиционните социални структури, размиването на националните символи, отслабването на националните традиции и замърсяването на езиците с английска терминология.

5. Научни приноси в изследването

В резултат на извършения теоретичен анализ и направените изследвания от д-р Мирослав Краковски може да се изведат научни и научно-приложни приноси.

Сред научните приноси са представянето на културния произход, изследван по отношение на идентичност, етническа принадлежност и религиозни вярвания, на поредната имиграционна криза, пред която е изправена Европа. Разгледани са миграциите в историята, разпръскването на хората и изчезването на първичната идентичност. Обогатява се знанието в областта на социологията на културата, социологията на миграцията и социологията на идентичността. Изследвани са произхода и развитието на гените, културата, езика, цивилизациите, религиите, нациите и държавите. Разширяват се, познанията за индивидуалната и колективната идентичност, анализирани от социологическа гледна точка, но също и от гледна точка на културната сигурност, както и от антропологична, философска, историческа и психологическа гледна точка.

Сред научно-приложните приноси може да се посочи, че дисертацията отваря нови изследователски хоризонти за хуманитарните дисциплини, носи нови идеи и повишава когнитивните ни способности, използващи социологията и други социални науки, близки до социологията, като културна антропология, етнология, социолингвистика, обща и културна лингвистика.

Използваните препратки и техният подбор за представяне на концепцията за двойствената природа на света помагат за разбирането на толкова разнообразни нагласи към миграцията, вариращи от изключителен ентузиазъм до изключително нежелание.

Голяма заслуга е, че авторът се е опитал да подходи към темата по есенциалистки и последователен начин - както самият той признава.

Използваните препратки и техният подбор за представяне на концепцията за двойствената природа на света помагат за разбирането на толкова разнообразни нагласи към миграцията, вариращи от изключителен ентузиазъм до изключително нежелание.

6. Оценка за автореферата

В представеният автореферат се съдържат основните проблеми в дисертационния труд и методите за тяхното решаване. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията и отразява основните положения и приноси на дисертационния труд.

7. Препоръки по дисертацията

Препоръчвам на д-р Мирослав Краковски да издаде дисертацията и на български език, с цел популяризирането ѝ в България.

Също така и предлагам в следващите си публикации да проявява още по-голяма смелост в критичните бележки и търсенето на решения на поставените проблеми.

8. Наличие или липса на плагиатство в дисертационния труд

В съответствие с чл. 10, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България не разполагам с информация и считам, че няма наличие на плагиатство в представения за оценяване дисертационен труд.

9. Заключение

Представената дисертация представлява научно изследване на интересен от теоретична и практическа гледна точка проблем, който на този етап е успешно анализиран и са направени предложения за неговото подобряване. Считам, че получените резултати в дисертационния труд и направените публикации по темата са достатъчно основание за успешна защита на дисертационния труд.

Всичко това ми дава основание да дам своето положително становище за придобиване на научна степен „доктор на науките“ от д-р Мирослав Краковски с тема на дисертационния труд **„Въздействието на миграцията върху европейска идентичност и сигурност“**.

26.11.2025 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

/доц. д-р Милорад Йорданов/